

1800-tallets kirkegårde

1800-tallets kirkegårdsideal kan bl.a. beskrives med hjælp fra N.F.S. Grundtvig, der lod opstandeshåbet blomstre op på kirkegården:

»O Guddoms-sol fuldstærk og blid. O skin nu klart i nådens tid, gør lang din aftenrøde! Lad blomstre op din kirkegård, mens fuglen sjunger som i vår, din pris med toner søde« (DDS 653).

Mindekulturen opstår

Det var finest at blive gravsat i kirkerummet, men det gav store hygiejniske problemer. Præsterne og kirkegængerne havde ubehagelige lugtgener på grund af stanken af rådne lig fra kisterne. Deraf stammer ord-sproget: »At være stinkende rig«.

På grund af sundhedsfaren og den kvalmende stank fra de rådne lig i kisterne forbød daværende Kong Christian den 7. den 22. februar 1805

nye gravsteders indretning i kirkerne. Kirkegårdene var på dette tidspunkt et såkaldt fællesområde, hvor man på bykirkegårdene kunne opleve prosti-

tuerede i arbejde og se husmødrene hænge vasketøjet til tørre imellem træerne. Landsbykirkegården var et tueformet og græsbeveget landskab med få selvsåede træer, hvor husdyrene græssede på gravene. Mindesmærker var meget sjældne og kun i form af skråtliggende gravsten, træ Kors eller små gravtræer på specielt gårdmandsfamiliernes lejesteder.

Et symbol på livets forgængelighed var de ukendtes grave, som lå spredt ud over kirkegårdene. Dødelige sygdomsepidemier, en øget befolknings-tilvækst og borgerskabets ønske om store gravstedsejendomme resulterede i, at mange kirkegårde blev udvidet, og de såkaldte assistenskirkegårde skød op i udkanten af mange byer. Flere landsbykirkegårde blev op-

Fortsættes side 2

SOGNEPRÆST

Christian Kjær Bjerre
Kirkevej 11, Haderup
Tlf. 97 45 20 10 · chkb@km.dk
Mandag er fast fridag
(For flere præster – se næste side)

GRAVER, HADERUP

Hans Tølbøl
Tlf. 97 45 28 60 · 23 45 61 26

GRAVER, FELDBORG

Aksel Lynge Andersen
Mobil 61 74 02 96

ORGANIST

Natalia Jespersen
Tlf. 61 75 19 11

FORMAND, HADERUP

Britta Høj Andersen
Tlf. 21 43 01 80
britta.falkevej17@mail.dk

FORMAND, FELDBORG

Jens Chr. Troelsen
Tlf. 97 45 42 84

delt i særskilte enheder alt efter, hvor i sognet man boede.

Danmark var i 1800-tallet stadig et opdelt klassesamfund, og det kom tydeligt til udtryk på kirkegårdene. Borgerskabet og de velstående gårdmænd fik mulighed for at iscenesætte en mindekultur med romantikkens haveidealer som forbillede. Det afstedkom ønsket om en tingsliggjort udødelighed i gravstenenes symbolorienterede magt og statussymboler i form af bl.a. opretstående søjler, statuer og mausoleer. Dette gjorde sig især gældende i byerne, men også på landsbykirkegårdene, hvor man endnu kan se disse smukke gravstene som omkranses af jerngitre. Jerngitrene eller træstakit blev opsat på grund af dyrenes græsning på kirkegårdene.

Husmænd, fiskere, arbejdere og andre mindre bemidlede var henvist til kirkegårdens nordlige hjørne. Sigøjnere, selvmordere, grove forbrydere, åndssvage, sindssyge, udøbte børn og andre »ugudelige« personer kom i uindviet jord uden for kirkegården på den anden side af kirkegårdsdiget.

Gravstedsmoden ændrede sig i løbet af 1800-tallet

Denne set med nutidige øjne ukristelige opdeling af mennesker blev forbudt ved lov i midten af 1800-tallet om end flere kirkegårde bibeholdt traditionen helt op til omkring år 1900.

I løbet af 1890'erne blev mange kirkegårde planeret, og der blev lavet små stisystemer, og mange steder så man nyplantede træer langs kirkegårdsdigerne.

»De dødes have« med deres forskelligartede udtryk var blevet et modefænomen, og man imødegik et omskifteligt nyt århundrede på kirkegårdene med stedsegrønne hække, gravstedsinddelinger, grusgange og perlestensbelægnings på gravstederne.

Ligbrænding

Som følge af bl.a. koleraepidemien i 1860'erne og sundhedsfaren ved de dårligt drænedes og overfyldte københavnske kirkegårde opstod lægevidenskabens ønske om ligbrænding som alternativ begravelsesform. Efter en intens kamp for og imod ligbrænding blev det til sidst tilladt ved lov den 1. april 1892.

Mange af Københavns præster havde protesteret imod ligbrænding, da det skred imod deres teologiske overbevisning. Modviljen fortsatte igennem mange årtier, og først i 1975 blev ligbrænding sidestillet med kistebegravelser.

Christian Kjær Bjerre
Sognepræst

Haderup og Feldborg sogne er del af et fællespastorat med Sunds, Grove, Simmelkær og Ilskov sogne. Sognene har fælles kordegn og fire præster med hvert sit distrikt. Det er Christian Kjær Bjerre (se forsiden), som er den primære præst i Haderup og Feldborg sogne.

Øvrige præster i pastoratet:

Sognepræst (Kbf.)
Asbjørn Munk Hyldgaard
Strandvejen 1, 7541 Sunds
Tlf. 97 14 10 49 – ahy@km.dk

Sognepræst Anne Linde Førgaard
Tlf. 22 25 85 53 – anl@km.dk

Sognepræst Sigrud Marcussen
Tlf. 51 64 23 10 – sima@km.dk

Kordegn

Lone Finnerup
Nørrevang 45, 7541 Sunds
Tlf. 97 14 29 82 – lfi@km.dk

Se mere om de andre sogne på

www.sundskirke.dk
www.sogn.dk/grove
www.sogn.dk/simmelkær
www.sogn.dk/ilskov

KIRKE I BØRNEHØJDE

Gudstjenester og arrangementer, som i særlig grad vil være i børnehøjde

Familiegudstjeneste i Haderup og 5-års dåbsjubilæum for årgang 2012

5. marts kl. 10.30: Det er en familiegudstjeneste. Børn fra både Haderup og Feldborg, som blev døbt i 2012, får desuden en særlig gave i kirken.

Efter gudstjenesten er der pasta og kødsovs i Haderup Kirkehus, J. Jensens Anlæg (10 kr pr. person – 25 kr. for en familie – tilmelding ikke nødvendig).

Uanset om et arrangement holdes i Haderup eller Feldborg, så er børn fra begge byer naturligvis velkomne.

Børne- og familiegudstjeneste om påske

9. april kl. 10.30 i Feldborg Kirke. Efter gudstjenesten er der kirkefrokost for børn og voksne i Feldborg Sognegård. Tilmelding til spisning senest den 2. april til Karen Merete Henriksen, tlf. 61 31 22 75.

Børnegudstjeneste for børn i alle aldre

28. maj kl. 9.00 i Haderup Kirke. Efter gudstjenesten vil der være en lille forfriskning til børn og voksne.

Sæt X i kalenderen

Søndag d. 11. juni:

Der er sogneudflugt for Haderup og Feldborg sogne. Sogneudflugten begynder med gudstjeneste i Feldborg Kirke kl. 9.00.

Babysalmesang begynder igen

Der er babysalmesang hver torsdag kl. 10.00 i Feldborg Kirke fra den 2. marts til 6. april. Den 6. april er også store søskende velkomne. Send gerne en sms dagen før til Anna Marie Troelsen (tlf. 24

20 27 88) og sig at du forventer at komme. Babysalmesang er et gratis tilbud for børn og forældre fra begge byer. I efteråret 2017 vil der igen komme babysalmesang i Haderup kirke.

HADERUP IM

Formand: Karl Henrik Laursen,
tlf. 97 45 61 97

**HADERUP-
FELDBORG
BIBELKREDS**

Kontakt:
Anna Marie Troelsen,
tlf. 24 20 27 88

FDF

Hver tirsdag kl. 17-18.15
(tumlige) og kl. 18.30-20
(pilte, væbnere og seniorer)

Kredsledere:

Thomas Bakbo Laursen,
tlf. 23 96 88 29,
thomas_bakbo@hotmail.com
Thomas Frydendal Nielsen,
tlf. 61 69 89 07,
thomas.fdf@gmail.com

Formand: Jimmy Yde Majgaard,
tlf. 30 22 29 29

www.fdf.dk/haderup-feldborg

G U D S T J E N E S T E R

MARTS	KIRKEÅRET	HADERUP KIRKE	FELDBORG KIRKE
Søndag d. 5.	1. s. i fasten	10.30 CKB - Familiegudstjeneste	09.00 CKB
Søndag d. 12.	2. s. i fasten	09.00 CKB - Sogneindsamling	
Søndag d. 19.	3. s. i fasten		10.30 SM
Søndag d. 26.	Midfaste	09.00 CKB - Kirkekafe	10.30 CKB
APRIL			
Søndag d. 2.	Mariæ bebudelse		09.00 ALF
Søndag d. 9.	Palmesøndag	09.00 CKB - Kirkekafe	10.30 CKB - Børne- og familiegt.
Torsdag d. 13.	Skærtorsdag	16.30 CKB - Musikgudstjeneste	
Fredag d. 14.	Langfredag		10.30 CKB
Søndag d. 16.	Påskedag	10.30 CKB	09.00 CKB
Mandag d. 17.	2. påskedag	09.00 ALF	
Søndag d. 23.	1. s. e. påske	10.30 CKB	09.00 CKB
Søndag d. 30.	2. s. e. påske	10.30 CKB	
MAJ			
Søndag d. 7.	3. s. e. påske	10.30 CKB	09.00 CKB
Fredag d. 12.	Store bededag		10.00 CKB - Konfirmation
Søndag d. 14.	4. s. e. påske	10.00 CKB - Konfirmation	
Søndag d. 21.	5. s. e. påske	09.00 ALF - Kirkekafe	
Torsdag d. 25.	Kristi himmelfartsdag		09.00 CKB
Søndag d. 28.	6. s. e. påske	09.00 CKB - Børnegudstjeneste	11.00 CKB - Byfestgudstjeneste
JUNI			
Søndag d. 4.	Pinsedag	10.30 CKB	09.00 CKB
Mandag d. 5.	2. pinsedag	10.30 ALF, CKB, AHY - ved Blicherstenen. Se omtale i bladet.	
Søndag d. 11.	Trinitatis søndag		09.00 CKB Fælles sogneudflugt

K A L E N D E R

MARTS

Onsdag d. 1. marts kl. 19.30:

IM: Bibeltime hos Linda og Karl Henrik Laursen, Karupvej 10.

Tirsdag d. 7. marts kl. 19.30:

Bibelkreds hos Anna Marie og Jens Troelsen, Teglværksvej 11, Feldborg.

Torsdag d. 9. marts kl. 14.00:

Kirkehøjskole i konfirmandstuen, Haderup.

Søn. d. 12. - tors. d. 16. marts:

IM: Holstebrokedens forårs-møder, se særskilt program.

Onsdag d. 22. marts kl. 19.30:

IM: Fællesmøde med Herrup og Mogenstrup i Mogenstrup Missionshus. Tale v. Heri Elttør, Aulum.

APRIL

Tirsdag d. 4. april kl. 19.30:

Bibelkreds hos Anna Ringgaard, Nygade 12B, Haderup.

Onsdag d. 5. april kl. 19.30:

IM: Bibeltime hos Ingrid og Gunnar Astrup, Falkevej 6.

Onsdag d. 26. april kl. 18.30:

IM: Fællesspisning og generalforsamling for Haderup IM i Haderup Kirkehus. Tale v. Chr. P. Olesen, Ejstrupholm. Se annoncen.

MAJ

Tirsdag d. 2. maj kl. 19.30:

Bibeltime hos Hanne og Thomas Troelsen, Ginderskovvej 20, Feldborg.

Onsdag d. 3. maj kl. 19.30:

IM: Bibeltime hos Ida og Hans Tølbøl, Falkevej 13.

Onsdag d. 17. maj kl. 19.30:

IM: Fællesmøde med Herrup og Mogenstrup i Haderup Kirkehus. Tale v. Finn Najbjerg, Vinderslev.

Mandag d. 29. maj kl. 19.30:

IM: Holstebrokedens sommermøde i teltet i Jens Jensens Anlæg. Tale v. vicegeneralsekretær i IM Peter Nord Hansen. Sang v. Tina Lynderup, Videbæk.

Brug for kørsel til gudstjenester og kirkelige arrangementer?

Kontakt Christian Kjær Bjerre, tlf. 97 45 20 10, senest to dage før handlingen.

Generalforsamling og årsmøde i Menighedsplejen

Tirsdag den 4. april kl. 18.30
i Kirkehuset i Aulum. Foredrag kl. 19.30
v. Tove B. Jessen, Herning.

Pinsedag

den 4. juni begynder vi med kaffe og rundstykker foran Haderup Kirke kl. 10.00.

DØBTE

Haderup Kirke

16. okt. Nina Lisby
27. nov. Tobias Lyager Aarup Andersen
15. jan. Villads Refsgaard Ulso

Feldborg Kirke

23. okt. Leah Saemala Haunstrup Nielsen
23. okt. Elliot Christiansen Vinther
20. nov. Erla Kristensen Bredgaard
20. nov. Theis Brejnbjerg Nielsen

VIEDE

Feldborg Kirke

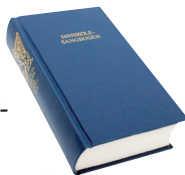
29. okt. Rikke og Henrik Lykke Kløjgaard

Kirkehøjskole

Torsdag den 9. marts kl. 14-16 i konfirmandstuen, Haderup, v. Per Jegbjerg. Han fortæller:

*Jeg har været højskolelærer på Familiehøjskolen i nær-
ved 30 år. Underviste mestendels i musik og kunst.
Spiller stadig i et gammelt jazzband (orkesteret har ek-
sisteret i 60 år) på fyrretyvende år. Og maler desforuden.*

*Jeg forventer at tage udgangspunkt i mine yndlingssange i
højskolesangbogen, og i øvrigt tale om det, der har optaget mig.*

Gudstjeneste og menighedsmøde Kristi himmelfartsdag

Efter gudstjenesten i Feldborg Kirke **torsdag d. 25 maj kl. 9.00** byder vi på kirkekafe og rundstykker i menighedslokalet bag kirken samt ori-
enteringsmøde om menighedsrådets arbejde.

Arr. Feldborg Menighedsråd

Familiegudstjeneste og frokost

Palmesøndag d. 9 april kl. 10.30 i Feldborg Kirke

Efter gudstjenesten er der kirkefrokost – lam og salat og en børnevenlig menu – i Feldborg Sognegård, hvor alle er velkomne.

Konfirmander får gratis spising ved fremvisning af spisebillet (husk at bestille mad senest d. 2 april).

Vi vil også gerne møde forældre til konfirmander på denne dag. 60 kr. for voksne og 20 kr. for børn under konfirmationsalderen.

Af hensyn til køkkenet er der tilmelding til Karen Merete, tlf. 97 45 41 80 / 61 31 22 75, senest d. 2 april. Se annoncen i Lokalavisen.

Alle er velkomne.

Arr. Feldborg og Haderup menighedsråd

Guldconfirmation

i Feldborg Kirke søndag d. 2. april kl. 9.00

Omkring en halv snes af de 20 unge håbefulde teenagere, der i april 1967 blev konfirmeret i Feldborg Kirke af pastor Bøss, samles igen for at fejre 50-året for deres confirmation. Det sker ved gudstjeneste i Feldborg Kirke 2. april kl. 9. bagefter vil konfirmationsjubilarene og deres gamle klasselærere, Leif Hygym, mødes til en sammenkomst.

Salmesang i Haderup Kirke

Tirsdag d. 14. marts kl. 19.00

Vi synger fra tillæg med »100 salmer« sammen med organist Natalia Jespersen og kirkesanger Anna Marie Troelsen. Alle er velkomne.

KONFIRMANDER I FELDBORG KIRKE 12. MAJ KL. 10.00

August Henriksen	Bredgade 86, Feldborg, 7540 Haderup
Iben Marie Lauritsen	Bredgade 92, Feldborg, 7540 Haderup
Lærke Vestergaard Eriksen	Vestparken 12, Feldborg, 7540 Haderup
Cecilie Poulsgaard	Mølleparken 22, Feldborg, 7540 Haderup
Natasha Schmidt Gouhouede	Vormstrupvej 13, 7540 Haderup
Victor Gabs Lohse	Langgade 30, Feldborg, 7540 Haderup
Frederik Svolgaard Larsen	Bredgade 43, Feldborg, 7540 Haderup
Zean Nicolai Hjøllund Nielsen	Hogagervej 14, Feldborg, 7540 Haderup
Adisak Kunin	Mølleparken 9, Feldborg, 7540 Haderup

KONFIRMAND I VRIDSTED KIRKE 12. MAJ KL. 9.30

Anna Regina Holmgård Christensen	Bakkesvinget 19, Vridsted, 7800 Skive
----------------------------------	---------------------------------------

KONFIRMANDER I HADERUP KIRKE 14. MAJ KL. 10.00

Mia Obitsø Kristensen	Lærkevej 24, 7540 Haderup
Leah Høgh Olesen	Skovvænget 51, 7540 Haderup
Daniel Ravn Ipsen	Nørregade 7, 7540 Haderup
Jacob Sandgaard	Drosselvej 2, 7540 Haderup
Kris Stobberup	Gindeskovvej 24 Feldborg, 7540 Haderup
Toke Ulsø Jensen	Tjørnevej 8, 7540 Haderup
Natasha Samsø Bliddal	Bredgade 34, Feldborg, 7540 Haderup
Christian Bjerggaard	Langgade 84, Feldborg, 7540 Haderup
Marie Duus Mortensen	Drosselvej 14, 7540 Haderup
Paul Cetrick Lodwick	Tophøjvej 8, Herrup, 7830 Vinderup

Meld dig som
indsamler!

Sogneindsamling til Folkekirkens Nødhjælp

Søndag d. 12. marts er der gudstjeneste i Haderup Kirke kl. 9.00. Derefter samles der ind til fordel for verdens fattigste. Vi mødes i konfirmandstuen og starter med en kop kaffe mens der gives information om indsamlingen og de enkelte ruter fordeles.

Indsamlere der ønsker at samle ind i Feldborg mødes kl. 10.00 i menighedslokalet bag kirken. Konfirmanderne i Haderup og Feldborg sogn samt FDF Haderup-Feldborg medvirker ved indsamlingen.

Tilmelding til indsamlingen kan ske til Thomas Frydendal på 61 69 89 07, thomas.fdf@gmail.com eller til Britta Høj Andersen på 21 43 01 80, britta.falkevej17@mail.dk

Fællesspisning i Haderup Kirkehus

Onsdag d. 26. april er der fællesspisning i Haderup Kirkehus og tale v. Chr. P. Olesen, Ejstrupholm. Fællesspisning kl. 18.30 og efterfølgende møde kl. ca. 19.30. Efter kaffen er der generalforsamling i Haderup IM. Tilmelding til spisning senest onsdag d. 19. april til Margrethe Nielsen (tlf. 97 45 60 35) eller Karl Henrik Laursen (tlf. 97 45 61 97). Alle er velkomne.

Arrangører: Indre Mission i Haderup

Musikalsk gudstjeneste skærtorsdag i Haderup Kirke

Oplev påskeugens spænding ved »Musikgudstjeneste med De syv Læsninger« i **Haderup Kirke skærtorsdag d. 13. april kl. 16.30.**

Kom igennem påskeugens historier og drama på en time – ledsaget af cello, fløjte og orgel/cello. I stil med traditionen om »de ni læsninger« op mod jul, afholdes der i Haderup Kirke en musikgudstjeneste, hvor brudstykker af påskeugens tekster læses op ledsaget af musikalske indslag, fællessang m.m.

Iben Barnwell er uddannet musikpædagog fra Nordjysk Musikkonservatorium med blokfløjte som hovedfag og har spillet koncerter og undervist i mange år. Hun arbejder desuden som kirkemusiker og har specialiseret sig i at fremføre værker af Hildegard af Bingen.

Johanne Andersson er uddannet cellist fra Nordjysk Musikkonservatorium. Hun er en yderst aktiv musiker og spiller mange koncerter i både ind- og udland, både som solist og i en bred vifte af forskellige ensembler, der spænder fra barok til moderne musik.

Friluftsgudstjeneste i Feldborg

I anledning af Feldborg byfest er der friluftsgudstjeneste ved Feldborg kirke d. **28 maj kl. 11.00.**

Gudstjenesten vil muligvis indeholde særlig musikalsk indslag.

Kl. 10.30 er der rundstykker og kaffe til alle fremmødte. Medbring egen stol.

Friluftsgudstjeneste 2. pinsedag

Fællespastorats gudstjeneste **2. pinsedag d. 5. juni kl. 10.30** ved Helenes Hus og Blicherstenen.

Alle fra Sunds, Haderup, Feldborg, Grove, Simmelkær og Ilskov sogne inviteres til en fælles gudstjeneste i det fri ved Helenes Hus og Blicherstenen (Sammelstedvej 15, 7400 Herning), hvor pastorets præster medvirker. Egen stol bedes medbragt.

Efter gudstjenesten er det muligt at spise egen medbragt mad. Fælles kørsel fra Haderup og Feldborg kan arrangeres ved henvendelse til menighedsrådsformændene eller præsten.

